

**FORENKLINGSUDVALGETS OVERVEJELSER
OM
FRIT VALG AF KIRKEGÅRD**

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Nugældende regler om valg af kirkegård.....	3
2. De nugældende regler om udsmykning af gravsteder	4
3. Udvalgets overvejelser og anbefalinger	4
3.1. Pladsforhold	4
3.2. Finansiering af kirkegårde og brugerbetaling	5
3.3. Oplysning om ordensregler for gravstedet og kirkegården	5
3.4. Konsekvenser for den præstelige betjening	6

FRIT VALG AF KIRKEGÅRD

I begyndelsen af januar 2003 bad kirkeministeren Forenklingsudvalget om at overveje en ændring af de gældende regler om valg af kirkegård, således at den enkelte borger får adgang til frit at vælge den kirkegård, hvor man ønsker at erhverve et gravsted.

Baggrunden for ministerens henvendelse var et ønske om at give borgerne øget frihed ved valg af kirkegård særligt ud fra et ønske om at give pårørende mulighed for at vælge en kirkegård som fx tilgodeser de pårørendes ønske om en særlig form for udsmykning.

1. NUGÆLDENDE REGLER OM VALG AF KIRKEGÅRD

De nugældende regler om valg af kirkegård findes i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegård §§ 14 - 15, jf. lovbekendtgørelse nr. 454 af 11. juni 1992, som ændret ved lov nr. 433 af 1. juni 1994, lov nr. 391 af 22. maj 1996 og lov nr. 437 af 10. juni 2003.

Bestemmelserne har følgende ordlyd:

”§ 14. Sognets beboere har ret til at blive begravet på kirkegården i det sogn, hvor de bor. For personer, der ikke tilhører folkekirken, gælder dette dog ikke, hvis der i sognet findes en kommunal begravelsesplads eller en begravelsesplads for det trossamfund, som de tilhører.

Stk. 2. Udensognsboende, der enten har ægtefælle, forældre eller børn begravet på kirkegården, eller som på særlig måde har været knyttet til sognet, ligestilles med indensognsboende.

Stk. 3. Hvor pladsforholdene tillader det, kan det i vedtægten bestemmes, at også andre udensognsboende end de i stk. 2 nævnte skal have adgang til at blive begravet på kirkegården.

§ 15. Retten til udlægning af et gravsted i medfør af § 14, stk. 1 og stk. 2, omfatter erhvervelse af brugsret for en fredningsperiode til et gravsted med en gravplads, hvis der er efterlevende ægtefælle dog med to gravpladser. Dette gælder også i tilfælde, hvor der uden vederlag udlægges gravsted for en ubemidlet afdød, jf. § 16.

Stk. 2. Det kan i vedtægten bestemmes, at der mod betaling kan erhverves brugsret til et gravsted for mere end en fredningsperiode, og at et gravsted mod betaling kan udlægges med flere pladser end nævnt i stk. 1.”

De gældende regler indebærer således som udgangspunkt en ret til at blive begravet på kirkegården i det sogn, hvor man bor. Denne ret modsvares af en forpligtelse for menighedsrådet som kirkegårdsbestyrelse til at sørge for, at der er tilstrækkeligt med begravelsespladser til at opfylde sognets behov, jf. lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 9, stk. 1.

2. DE NUGÆLDENDE REGLER OM UDSMYKNING AF GRAVSTEDER

Det er i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 12, stk. 1, bestemt, at der ved enhver kirkegård skal være en vedtægt for orden på kirkegården og dennes benyttelse. I medfør af denne bestemmelse kan der i en kirkegårdsvedtægt fastsættes særlige regler for den enkelte kirkegård om beplantning af gravsteder, om gravminders art, størrelse og udformning og udsmykning m.v. af gravsteder.

Vedtægten udarbejdes af menighedsrådet som kirkegårdsbestyrelse, og den skal godkendes af provstiuvalget, jf. nævnte lovs § 9, stk. 1, og § 12, stk. 1. Hvorvidt den enkelte kirkegårdsvedtægt skal have særlige bestemmelser om fx lyskæder vil således bero på en lokal beslutning.

3. UDVALGETS OVERVEJELSER OG ANBEFALINGER

3.1. PLADSFORHOLD

Udvalget skal indledningsvis understrege, at det gældende regelsæt indebærer, at menighedsrådet som kirkegårdsbestyrelse har en forpligtelse til at sørge for, at der i sognet er tilstrækkeligt med begravelsespladser til sognets beboere således, at der i landet som helhed er begravelsesplads til alle.

Denne forpligtelse for det enkelte menighedsråd sikrer en fornuftig administration og forvaltning af begravelsespladserne i Danmark.

Et flertal i udvalget er betænkelig ved, at der indføres et fuldstændigt frit valg af kirkegård. Dette flertal peger på, at en sådan retstilstand kan skabe alvorlige pladsproblemer på nogle af landets kirkegårde, som på grund af geografisk beliggenhed, unikt anlæg eller andre særlige forhold vil være attraktive for en bredere kreds af mennesker end de, der i dag har ret til at blive begravet på kirkegården.

Ønsket om at blive begravet på en sådan ”unik” kirkegård er således sjældent begrundet i ønsker om en særlig udsmykning o.l., men mere i en eller anden form for prestige knyttet til den pågældende kirkegård.

Flertallet peger på, at de nugældende regler giver mulighed for, at kirkegårdsbestyrelsen (menighedsrådet), når pladsforholdene tillader det, kan fastsætte bestemmelser i vedtægten om, at uden-sogsboende uden personlig tilknytning til kirkegården får en ret til at blive begravet på kirkegården, jf. lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 14, stk. 2-3.

Det er udvalgets opfattelse, at kirkegårdsbestyrelserne (menighedsrådene) generelt er lydhøre overfor ønsker fra uden-sogsboende om at blive begravet på kirkegårdene. Udvalget finder derfor, at en øget adgang til at blive begravet et andet sted end i bopælssognet bør gennemføres ved, at der med en vejledning opfordres til, at kirkegårdsbestyrelserne de steder, hvor pladshensynene tillader det, i øget omfang end i dag giver uden-sogsboende en adgang til at blive begravet på kirkegårdene.

Udvalget skal i den forbindelse anbefale, at denne vejledning udarbejdes således, at den foreligger, når de nye menighedsråd træder i funktion efter menighedsrådsvalget i 2004.

3.2. FINANSIERING AF KIRKEGÅRDE OG BRUGERBETALING

Finansieringen af begravelsesvæsenet sker dels gennem kirkeskatten og dels gennem brugerbetaling for erhvervelse og fornyelse af brugsret til gravsteder og for vedligeholdelse. Taksterne skal fremgå af vedtægten for kirkegården, jf. lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 12, stk. 2.

Menighedsrådet fastsætter taksterne, men de skal som vedtægten i øvrigt godkendes af provstiu dvalget. Ved godkendelsen skal provstiu dvalget sikre ensartede takster inden for samme ligningso mråde – dvs. kommunen – medmindre særlige forhold gør sig gældende.

Takstpolitikken i den enkelte kommune afspejler, om man lokalt fx har v algt at lade store dele af kirkegårdens drift finansiere over kirkeskatten og dermed få tilsvarende lave takster. Takstpoliti kken er altså blandt andet et spørgsmål om balancen mellem brugerbetaling og skattefinansiering.

Ved fastsættelsen af taksterne vil der kunne gøres forskel på medlemmer og ikke -medlemmer af folkekirken. Dette hænger sammen med, at ikke -medlemmer af folkekirken ikke bidrager til bet aling af kirkegårdens driftsunderskud ved betaling af kirkeskat.

Tilsvarende vil der kunne fastsættes højere takster for mennesker, der har boet i en anden kommune end den, hvor de begravnes, og som derfor ikke gennem kirkeskatten har bidraget til kirkegårdens drift. Yderligere kan menighedsrådet ved fastsættelse af taksterne skelne mellem om de pågældende udensogsboende har haft særlig tilknytning eller ej til det sogn, hvor de ønsker at blive begravet.

Der er imidlertid en grænse for, hvor høje taksterne må være. Taksterne for erhvervelse og fornye lse af et gravsted må således aldrig overstige kirkeg årdens faktiske udgifter ved at stille et gravsted til rådighed. Tilsvarende må taksterne for vedligeholdelse eller arbejder i forbindelse med begrave lsen ikke overstige de faktiske omkostninger til arbejds løn, materialer samt et eventuelt procentti l læg for generelle omkostninger til fx administration.

Det er udvalgets opfattelse, at en øget adgang til frit at vælge kirkegårde bør afspejles i takstpoliti kken således, at personer, der ikke gennem kirkeskatten har deltaget i betalingen til ki rkegårdens drift, som udgangspunkt bør betale en højere takst. Det skal dog fortsat være ove rladt til en lokal beslutning at træffe bestemmelse om, hvordan kirkegården skal finansieres.

3.3. OPLYSNING OM ORDENSREGLER FOR GRAVSTEDET OG KIRKEGÅRDEN

Udvalget skal understrege, at spørgsmålet om de pårørendes adgang til særlig udsmykning i form af lyskæder, blomster på plænegravsteder, legetøj m.v. ikke generelt kan løses gennem indførelse af frit valg af kirkegård. Når der opstår diskussion mellem de pårørende og kirk egården om disse spørgsmål, hænger det ofte sammen med, at de særlige begrænsninger i u dsmykningsmuligheder, der gælder for visse typer gravsteder eller for kirkegården som sådan, ikke har været tilstrækk eligt belyst og overvejet ved erhvervelse af gravstedet.

Udvalget skal derfor opfordre til, at menighedsrådene overvejer, hvilke særlige muligheder for u dsmykning m.v., eller begrænsninger fx med hensyn til blomster og planter, der skal være på kirk egården eller nogle dele af den. Udvalget skal i den forbinde lse understrege, at det er vigtigt, at pr æsten og kirkegårdens personale er bekendt med disse muligheder, ligesom bedemændene i lokalo mrådet med fordel kan orienteres om særlige tiltag på dette område.

Udvalget skal samtidig opfordre til, at kirkegården fx på sognets hjemmeside orienterer om de gældende ordensforskrifter og herunder særligt beskriver, hvis kirkegården har særlige afdelinger, hvor der gælder friere rammer eller særlige begrænsninger for udsmykningen.

Udvalget skal i forlængelse heraf understrege, at kirkegårdens vedtægt er omfattet af offentlighedslovens bestemmelser om aktindsigt, og at enhver derfor kan forlange at blive gjort bekendt med vedtægten.

3.4. KONSEKVENSER FOR DEN PRÆSTELIGE BETJENING

Ifølge lov nr. 352 af 6. juni 1991, som ændret ved lov nr. 941 af 20. december 1999, om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning § 5 hører folkekirkens medlemmer til menigheden i det sogn, hvori de har bopæl, medmindre de ved særlig bestemmelse er henvist til en anden menighed.

Det fremgår af samme lovs § 6, at ethvert medlem af folkekirken har ret til kirkelig betjening af præsten eller præsterne for den menighed, hvortil medlemmet hører, jf. § 5. Sognebåndsløse betjenes således af den præst, til hvem der er løst sognebånd.

Det fremgår endvidere af samme lovs § 7, at et medlem af folkekirken, der ikke hører til sognemenigheden, men som har en særlig tilknytning til denne, har ret til kirkelig betjening i sognemenighedens kirke. Den kirkelige betjening skal i disse tilfælde som udgangspunkt udføres af præsten i bopælssognet.

Udvalget skal understrege, at en øget adgang til at blive begravet på en anden kirkegård end bopælssognets ikke som udgangspunkt betyder ændring i, hvilken præst der er forpligtet til at yde kirkelig betjening. Udvalget er i den forbindelse opmærksom på, at der kan opstå en tjenestemandsmæssig komplikation i og med, at forpligtelsen pålægges uden for præstens ansættelsesområde. Udvalget skal derfor henstille, at denne problematik afklares gennem forhandlinger mellem Kirkeministeriet og tjenestemandsoverblikorganisationen.